

Adecvări categoriale II

Adrian IORGULESCU

b) **Grotescul.** Apare din exagerarea drastică, la limita credibilului (verosimilului), a trăsăturilor dăunătoare, distructive ale individului și societății. Din reprezentarea hiperbolică, înfricoșătoare a abjectului, venalului, monstruosului, a decăderii fizice și morale. Reflectă o latură bizară, hibridă, maculată, profund distorsionată, disproporționată a realului și ia frecvent înfățișări fantastice sau caricaturale. „Exprimă ceva indefinit, neclar, impersonal, care dovedește distrugerea sensului noțiunii de personalitate și a celei de obiect” (W. Kayser). Are o compoziție cumulativă, căci în orizontul său intersectează urâtul, tragicul, comicul, diabolicul, burlescul, groaznicul și altele. În *Prefața la Cromwel*, V. Hugo amestecă într-un taler unic „toate aspectele ridicolului, toate infirmitățile, toate mizeriile. În această disociere dintre omenesc și creație, grotescului îi vor reveni patimile, viciile, crimele. El va fi desfrânat, târător, lacom, avar, perfid, certăreț, fățarnic. El va fi pe rând Iago, Tartuffe, Basile, Polonius, Harpagon, Bartholo, Falstaff, Scapin, Figaro.”

Infirmitatea, descompunerea, colapsul rațiunii își descoperă antedatări notorii în literatura lui Rabelais sau Swift. Apoi, în numeroase pagini din creația romantică și cea aparținătoare realismului. Le reîntâlnim în secolul al XX-lea în înveșmântări diferite, în teatrul lui Jarry și Brecht, în beletristica lui Kafka și Dürrenmatt, în pictura suprarealistă, în cadrele teatrului instrumental etc. Sursele grotescului se dezvăluie într-un cadru deformat, antitetic, conflictual. Consfințesc explozia contradicțiilor dintre om și mediu, esență și aparență, calitate și cantitate, atracție și respingere, ordine și dezordine. Dar, mai cu seamă, dintre normalitate și anormalitate. Schimbarea derutantă, dramatică generată de ruperea raporturilor dintre cauze și efecte, odată cu schimbarea valențelor imanente ale fenomenelor, relațiilor, stărilor, împrejurărilor, produce spaimă, repulsie, tulburare, dezgust. Câteodată hilarul, „râsul homeric”.

În arta nouă, grotescul descinde masiv din trauma incomprehensibilității umane, din pierderea contactului cu valorile recunoscute, acceptate, verificate. Reperete obiectivate se prăbușesc, sucombă. Astfel că decorul în care subzistă și situațiile pe care le parcurge subiectul îi par acestuia tot mai dezlănate, haotice; pe alocuri, chiar ostile. Sentimentul fricii, al invaziei răului nu descinde din confruntarea cu moartea, ci, într-un mod ciudat, din ciocnirea cu viața. Din imposibilitatea de-a o înțelege, explica, de-a se integra în

dinamica sa. De a-i detecta pe calea logicii sau a intuiției blocajele, paradoxurile, defecțiunile. Constant amenințătoare la adresa integrității sale mentale și sufletești. Mecanicismul existențial se revendică la rândul-i, motiv colateral al grotescului actual. Atrofierea propriei esențe, incapacitatea adaptării duce la incongruență, debusolare, izolare, depersonalizare. La lupta cu alteritatea mereu amenințătoare. În ultimă instanță, la dezagregare sau dezaxare psihică și spirituală.

c) **Ordinarul.** Termenul acoperă două înțelesuri. Unul se referă la lucrurile comune, golite de direcție, suflu și miez. La

articulările neînsemnate, inconsistente, de rând. Altul, la calitatea inferioară a obiectelor cu pretenție artistică. În ambele cazuri, reușita presupusă absentează.

(Continuare în pag. 3)

DIN SUMAR

Eseu	2-3
Dialog cu Violeta Dinescu	4-5
“Enescu” remembered	7
Festivalul Muzicii Românești	8-9
Liedul românesc la Brașov	10
Academia “Ghe. Dima” - 90 ani	12
Dialog cu Horia Andreescu	15
Aniversare - Komitas	16
Punctul pe jazz	19
“Stars of the 21st Century”	20
“Tănase” în Spania	21
Femina	23
Flash intern și extern	24-25
Marilena Pârvu	26
“Grease” în Spania	30
Raoul, mereu surprinzător	36

cronologic în coloane și rânduri oferă interpretului o imagine a dispunerii locului în plan, un fel de hartă teritorial-administrativă, pe aspectele de lungime a coloanelor în adâncime (nivele/rime) și de lățime a nivelelor la suprafață (rânduri/momente). Observăm că abia cu cea de-a doua dispunere, pe lățime, se relevă ca atare suprafața forme sfărâmate a operei. Iar aceasta este alcătuită doar din fărâșele considerate prin diferență (momente, evenimente).

Ceea ce nu se află încă, în/prin acest stadiu/mod de interpretare, este criteriul de unificare/proporționare (metru, pulsație, tonalitate, formă etc.), cel al relațiilor de ordine (spațială – armonie, sintaxă; temporală – meloritm, compoziție - introducere, dezvoltare, încheiere) și, cu atât mai puțin, cele de conduită agogico-dinamică (tempo, profil) și de sens (verbalizare). Urmează, deci, ca interpretarea operei muzicale să comporte și alte perspective.

Adecvări categoriale II

(Urmare din pag. 1)

Ceea ce pecetluiește caracterul deosebit, excepțional al operei este surprinzătorul său, valența de a isca - prin imaginile

prezența sa abuzivă, excesivă, mediocră. Într-o conjunctură marcată de (non)exigențele culturii de masă, de permisivitățile postmodernismului, el stăpânește tutelar și impune standardele axiologice. Din bagatelar ajunge emblematic.

Carențele semnalate nu provin neapărat din ignoranța sau superficialitatea făuritorilor. Truismul, fleacul, umplutura, nimicul, moftul, paradigma șchioapă, morfologia precară, sintaxa sumară, vacuumul substanței reprezintă practici defrișate, îndelung exersate de anumiți autori. Sunt componentele deliberate ale stilului, manierei, angajamentului mental și ale aranjamentului formal. La alții se însoțesc cu împrumutul calapoadelor tocite, prăfuite, obosite, ce conferă receptorilor impresia confortabilă a unui *déjà vu*. Inerția, conformitatea, banalitatea propunerii și tratării fac din numeroase lucrări proaspăt terminate, simple încropeli recuzitare. Destinate unui consum anchilozat și trândav.

Înglobate-stări, senzații autentice, neconvenționale, virgine. Opusul ordinar este un compus slab formatat, redundant, incapabil să emoționeze. Doldora de platitudini și lesturi. De șabloane, inconsistente, incongruențe. Nu are definiție, osatură, țintă. Subzistă, dar nu transmite. Persistă, dar nu relevă. Îl întâlnești pretutindeni. Expus din belșug. Te agresează cu

d) **Vulgarul.** Se înrudește cu ordinarul, prin anularea originalității și distincției. Conține în plus o cantitate însemnată de grosolănie, abatere, brutalitate inutilă la stadiul vocabularului, purtării, acțiunii. Indică un comportament simplist, primitiv, o abordare în genere francă, dar necizelată. Deseori, alunecă în trivialitate, indecență, obscenitate.

Tendința se profilează

viguros în „sosul” unor experimente contemporane. Elocvent, în sfera prozei, picturii, cinemaului, teatrului. Dar, mai abitir și devoalat decât oriunde, în textele ce însoțesc „muzica de cartier”, *hip-hop*, *rap*, sau pe întinsele „plaiuri mioritice” ale manelei. Ceea ce deranjează, provoacă repulsie este împrejurarea că necuviința, mârșăria, nerușinarea sunt postate, afișate într-o manieră ostentativă, provocatoare. Promotorii o fac din dorința de a uimi, de a epata receptorul. De a-l tenta să intre sub incidența interesului nu pe filiera fondului ideatic sau a configurației, ci pe coridorul îndoielnic al rebarbativului.

Există în fiecare din noi, inhibată ori exihibată, o fărâșă de plăcere în preluarea unor trimiteri viciate, ori vicioase. Numai că aici aspectele instigatoare, dubioase, promiscue nu sunt sugerate, insinuate într-o înveșmântare artistică valabilă. Nu indică rezultatul unui travaliu metamorfozant, care să presupună o intervenție, translație, transpunere intențională. Vulgarul acesta este unul scontat, dar neelaborat. Caracterul său pernicios, supărător vine tocmai din împrejurarea că se arată în sine. Nud de posibile valențe sugestive, de motivație și explicație estetică. Emană o tentă de exhibiționism, de defulare cvazi-patologică a unor complexe maligne. A unor atitudini contestatar-agresive. Constituie frecvent, o revărsare de cuvinte licențioase, mesaje abominabile, gesturi dezgustătoare, terifiante. Numai din dorința de a leza pudoarea unora, sau a excita grobianismul altora. De a sfida cutumele morale, valorile statornicite.

Adrian IORGULESCU